

Huvudman

Avesta kommun
bildning@avesta.se

Beslut

Datum 2026-04-14
Dnr SI 2026:1457
Sida **1 (18)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Åvestadalskolan i Avesta kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Avesta kommun att senast den **28 september 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Avesta kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas (26 kap. 10 § och 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

Avesta kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att fattade åtgärdsprogram innehåller de åtgärder som skolan vidtar för eleven samt att det framgår när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Samtliga aktiva åtgärdsprogram med beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång som fattats mellan den 15 april och den 21 september 2026 ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen.)
2. Se till att beslut om anpassad studiegång innehåller vilka ämnen eller delar av ämnen och i vilken omfattning skolan har anpassat studietiden för eleven i förhållande till den garanterade undervisningstiden. (3 kap. 12 § skollagen.)
3. Se till att samråd sker med elevhälsan vid utredning av en elevs behov av särskilt stöd, om detta inte är uppenbart obehövt. Detta gäller även vid utredning inför beslut om anpassad studiegång för elever som fortsatt har behov av denna åtgärd. (3 kap. 7 § skollagen.)
4. Se till att vårdnadshavare så snart som möjligt underrättas om det fullständiga innehållet i ett åtgärdsprogram, om det inte är uppenbart obehövt. Av redovisningen ska framgå hur

vårdnadshavare underrättats om det fullständiga innehållet i de åtgärdsprogram som ska bifogas redovisningen enligt punkt 1. (33 § förvaltningslagen [2017:900].)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen Avesta kommun en anmärkning avseende brister rörande att undervisningen bedrivs av lärare med legitimation och rätt behörighet. Avesta kommun ska senast den **28 september 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får inte överklagas (28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser anmälan och åtgärder vid kränkande behandling .

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI 2026:1457) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av Åvestadalskolan som är en 7–9 skola i Avesta kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Åvestadalskolan följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare samt anmälan och åtgärder vid kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom oanmält besök på skolan den 4 februari 2026 under vilket Skolinspektionen genomfört lektionsobservationer. Skolinspektionen har under efterföljande besök på skolan den 11 och 12 februari genomfört intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och personal som arbetar i särskild undervisningsgrupp. Intervju med rektorn har genomförts den 17 februari 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram, beslut om

anpassad studiegång och scheman. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn och utredning om behov av särskilt stöd

Lärarna på skolan är organiserade i arbetslag utifrån vilka klasser som dessa undervisar. Intervjuade lärare uppger att möten i arbetslag hålls veckovis samt att någon från elevhälsan på skolan alltid deltar på arbetslagens möten. Lärare och elevhälsopersonal uppger i intervjuer att arbetslagsmöten är det forum där lärare ska ta upp elever som uppvisar svårigheter och att detta också sker i enlighet med skolans rutiner.

Lärare uppger i intervjuer att orsaker till att diskutera elever på arbetslagsmöten kan vara, bland annat, frånvaro, resultat från diagnostiska prov eller i samband med avstämning mitt i terminen då F-varningar sätts för elever som riskerar att inte nå godkänt betyg. Elever som uppvisar svårigheter ges i första hand extra anpassningar i undervisningen. Om anpassningar i undervisningen inte bedöms vara tillräckligt för att eleven ska nå kriterierna för godkänt aktualiseras eleven till elevhälsoteamet. Lärare och intervjuad elevhälsopersonal uppger att aktualisering av en elev ska föregås av en kartläggning av hur eleven ligger till i ämnena. Den efterföljande aktualiseringen, eller anmälan, till elevhälsoteamet görs i skolans webbaserade dokumentationssystem och det är oftast elevens klassföreståndare som gör detta. Lärare och intervjuad elevhälsopersonal uppger att elevhälsoteamet ofta har kännedom på förhand om de elever som anmäls för särskilt stöd genom sitt deltagande på arbetslagens möten. Lärare uppger i intervjuer att de elever som lärarna bedömer behöver utredas för särskilt stöd antingen redan har anmälts eller kommer att anmälas på kommande arbetslagsmöten.

Intervjuad elevhälsopersonal uppger att specialpedagogen, rektorn och biträdande rektorn ser anmälningar som inkommit från lärare i skolans system och att anmälda elever tas upp på elevhälsoteamets nästkommande möte. Specialpedagogen uppger att det inkommer anmälningar varje vecka men att frågeställningen inte alltid handlar om att utreda elevens eventuella behov av särskilt stöd utan att det även kan röra andra frågor såsom skolfrånvaro eller andra former av insatser från elevhälsan. Specialpedagogen uppger i intervju att lärarnas beskrivning i kartläggningen utgör en utgångspunkt men att specialpedagogen sedan gör en fördjupad utredning som mynnar ut i en bedömning om eleven behöver särskilt stöd eller ej. Elevhälsopersonal och rektorn uppger i intervju att rektorn sedan fattar beslut om att åtgärdsprogram ska utformas eller ej beroende på vad utredningen visat.

Åtgärdsprogram för elever i särskild undervisningsgrupp

På Åvestadaskolan finns en särskild undervisningsgrupp, kallad Resursteamet. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök finns 24 elever med beslut om särskilt stöd som innebär att dessa är placerade i den särskilda undervisningsgruppen. Eleverna i gruppen har även beslut om anpassad studiegång.

Eleverna som är placerade i den särskilda undervisningsgruppen tillhör årskurserna 7, 8 och 9 och av granskade underlag och av intervjuer framgår att elever varit placerade i gruppen under olika lång tid. Resursteamet har en fast personalkonstellation som består av både lärare som undervisar eleverna samt resurspedagoger som har ett mentorsuppdrag. Personal i elevhälsan och personal i Resursteamet uppger i intervju att vissa av eleverna varit placerade i den särskilda undervisningsgruppen sedan dessa började årskurs 7 medan andra elever börjat i gruppen senare under sin högstadietid.

Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram för 23 elever som alla går i den särskilda undervisningsgruppen. I 10 av de granskade åtgärdsprogrammen anges att det är specialpedagogen i elevhälsan som upprättat dokumentet. I 13 av de granskade åtgärdsprogrammen anges att det är en lärare som arbetar i Resursteamet som upprättat dokumentet. Specialpedagogen och intervjuad personal i Resursteamet uppger i intervjuer att specialpedagogen sedan en tid tillbaka inte längre arbetar med att utforma åtgärdsprogrammen för de elever som går i den särskilda undervisningsgruppen utan att det i stället numera är en lärare i Resursteamet som gör detta. Rektorn uppger i intervju att läraren i Resursteamet inte är en del av elevhälsan men att läraren skriver åtgärdsprogrammen för eleverna som går i Resursteamet utifrån vad utredningen visat och vad rektorn har beslutat.

Åtgärdsprogrammen är alla skapade i skolans webbaserade dokumentationssystem. Av åtgärdsprogrammen framgår när dessa började gälla och därefter har noteringar lagts till i dokumentet vid olika tidpunkter i samband med att åtgärderna följts upp. I samtliga fall är det personal i Resursteamet som gjort noteringarna. De äldsta aktiva åtgärdsprogrammen är från oktober och november 2023. I intervjuer har specialpedagog i elevhälsan, personal i Resursteamet och rektorn tillfrågats om hur det går till när åtgärder för eleverna i Resursteamet följs upp och utvärderas. Specialpedagogen och intervjuad personal uppger att det är personalen i Resursteamet som följer upp beslutade åtgärder i åtgärdsprogrammen, det vill säga, elevernas placering i gruppen och elevernas anpassade studiegång. Specialpedagogen uppger i intervju att denna inte har så mycket att göra med eleverna som går i den särskilda undervisningsgruppen utan huvudsakligen är involverad i processen som leder fram till beslut om åtgärden. Specialpedagogen uppger vidare att personalen i Resursteamet har blivit instruerade i hur uppföljningen ska genomföras och att ansvaret kring dokumentationen ligger på dem. Rektorn uppger i intervju att skolans elevhälsoteam är involverade i beslut som innebär förändringar av åtgärderna men att personalen i Resursteamet sköter de elevärenden där det, som rektorn uttrycker det, "flyter på", det vill säga i fall där placeringen i särskild undervisningsgrupp fortgår.

I vissa av åtgärdsprogrammen som granskats står det angivet, under rubriken "utvärdering", ett datum för nästa utvärdering av åtgärderna särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. I andra åtgärdsprogram finns det noterat att åtgärderna har utvärderats men det står inte angivet hur länge åtgärderna är tänkta att pågå och när dessa ska följas upp och utvärderas trots att datum för utvärdering passerat. För några elever anges att åtgärderna senast följdes upp och utvärderades under 2025 och, för en elev, anges att åtgärderna senast utvärderades i november 2024. Av somliga noteringar som gjorts i samband med utvärdering framgår vidare att utvärderingen visat att eleven fortsatt är i behov av åtgärderna. I andra fall står enbart angivet tidpunkt och namn på deltagare.

Av somliga åtgärdsprogram framgår att åtgärderna följts upp vid flera tillfällen. I andra fall anges enbart att åtgärderna följts upp vid ett tillfälle under den tid som åtgärden pågått. Exempelvis framgår av ett åtgärdsprogram för en elev, att eleven haft åtgärden särskild undervisningsgrupp sedan november 2023. I elevens åtgärdsprogram anges att åtgärden följts upp av personal i Resursteamet i januari 2026 samt att åtgärden ska fortgå. Då personal i Resursteamet tillfrågats om uppgifterna i åtgärdsprogrammen uppger dessa i intervju att rutinerna kring dokumentationen i åtgärdsprogram har varit otydliga och att de inte upplever sig ha tillräcklig utbildning i hur dokumenten ska utformas. Personal uppger att åtgärderna för eleverna återkommande utvärderas i

samband med utvecklingssamtal varje termin men att dokumentationen flera fall skett på annat sätt än i elevernas åtgärdsprogram.

Beslut om anpassad studiegång

Elever som går i Resursteamet har, utöver åtgärden särskild undervisningsgrupp, även beslut om anpassad studiegång vilket dokumenteras i ett separat dokument vid sidan av elevernas åtgärdsprogram. Av inkomna underlag framgår att eleverna i gruppen har individuella scheman och att elever har beslut som innebär att undervisningstid i ämnen reducerats bort. Av elevernas scheman framgår att eleverna merparten av tiden ges undervisning av Resursteamets lärare i gruppens lokaler, men att elever därutöver ges undervisning i praktiskt-estetiska ämnen och att vissa elever deltar på vissa lektioner i ämnen i sin ordinarie klass.

Personalen i Resursteamet uppger i intervju att det är personalen själva som utformar elevernas scheman samt att det i stort sett är de själva som sköter uppföljningen kring vilka ämnen eleverna ska läsa. Lektionerna som lärarna i Resursteamet håller bedrivs enligt ett grundschema men eleverna följer var och en sina individuella scheman. Då elever börjar i gruppen håller personalen i Resursteamet ett uppstartsmöte tillsammans med elevens vårdnadshavare vid vilket elevens schema bestäms. I samband med detta fyller personal i Resursteamet i det separata dokumentet för beslut om anpassad studiegång som skolan använder sig av, och anger däri vilka ämnen eleven ska läsa. Personalen presenterar sedan underlaget för rektorn som fattar beslut och signerar dokumentet. Enligt personalen handlar det främst om ett informationsutbyte vid vilket personalen berättar för rektorn vad man kommit fram till under mötet med vårdnadshavare och vilka ämnen som bör reduceras för eleven. Personal i Resursteamet har sedan återkommande möten med elever och vårdnadshavare vid vilka man löpande utvärderar elevens skolsituation och kommer fram till hur schemat och studiegången ska anpassas ytterligare för eleven. Det är elevens mentor i Resursteamet som genomför möten med elev och föräldrar. I vissa fall deltar även rektorn eller specialpedagogen på möten kring specifika elever. Utifrån vad som framkommer muntligen under dessa möten kan förändringar komma att göras i elevens studiegång med avseende på vilka ämnen som eleven ska läsa. Personalen skriver sedan nya beslutsdokument som de lämnar till rektorn för beslut. Rektorn har under början av vårterminen 2026 fattat nya beslut om anpassad studiegång för elever i Resursteamet.

På frågan om personalen i Resursteamet ges något stöd från specialpedagog eller övriga elevhälsan vid bedömningar som föregår beslut om anpassad studiegång uppger personalen att stödet från den specialpedagogiska funktionen på skolan i detta avseende är litet. Personal beskriver det i

intervju som att verksamheten är "ganska avhängd" från skolans elevhälsa. Personal uppger att det oftast endast är i samband med att nya elever börjar i gruppen som specialpedagogen är involverad. I övrigt uppger personal att stödet från elevhälsan på skolan huvudsakligen begränsar sig till att vissa elever i gruppen ges samtalsstöd från kurator. Specialpedagogen i elevhälsan uppger i intervju att denna inte medverkar på uppföljningsmöten som hålls gällande eleverna i Resursteamet och att ansvaret för att dokumentera elevernas anpassade studiegång helt ligger på personalen i Resursteamet. Specialpedagogen uppger att varken denna eller övrig personal i elevhälsan är involverade kring besluten om anpassad studiegång som fattas för eleverna i Resursteamet.

Intervjuad personal i Resursteamet uppger att dessa ges handledning av en specialpedagog från Avesta resurs, en kommungemensam stödfunktion, och att detta är det huvudsakliga specialpedagogiska stödet som personalen får. Personal uppger att denna handledning är av generell karaktär och inte inriktad mot att diskutera enskilda elever. Vidare deltar representanter från Resursteamet på elevhälsoteamets möten. Intervjuad personal uppger att Resursteamets representanter då deltar en stund vid inledningen av dessa möten för att informera rektorn och övriga elevhälsan om kontakter som personalen i Resursteamet haft med socialtjänst eller BUP eller om enskilda elevers frånvaro eller beteende.

Skolinspektionen har tagit del av beslut om anpassad studiegång som fattats för 18 av de elever som går i den särskilda undervisningsgruppen. I fallen med 16 av dessa framgår av beslutet att rektorn fattat beslut om att avvikelser från timplanen i ett antal ämnen men utan att det närmare anges i beslutet vad avvikelserna innebär eller omfattningen i tid. Intervjuad personal i Resursteamet uppger att de hittills har använt en äldre mall för att dokumentera den anpassade studiegången och enbart kryssat för de ämnen som eleven inte läser alls.

Innehållet i beslut

Jämförelse mellan elevers åtgärdsprogram, beslut om anpassad studiegång och individuella scheman visar att uppgifterna om vilka anpassningar eleverna ges i flera fall skiljer sig åt mellan dokumenten. I flera fall anges i elevers åtgärdsprogram att dessa läser andra ämnen än vad som framgår av elevernas scheman och beslut om anpassad studiegång. Exempelvis anges i åtgärdsprogrammet för en elev att elevens studiegång omfattar alla ämnen utom musik, idrott och hälsa, slöjd, hemkunskap samt moderna språk som reducerats bort för eleven. Av det beslut om anpassad studiegång som gäller eleven, och som är daterat i februari 2026, framgår emellertid att eleven enbart läser ämnena engelska, matematik och svenska. Rektorn och intervjuad personal uppger att denna diskrepans beror på att elever fått sin studiegång utökad eller reducerad genom nya beslut om anpassad

studiegång utan att detta dokumenterats i elevernas åtgärdsprogram. Rektorn uppger i intervju att de olika dokumenten, åtgärdsprogram respektive besluten om anpassad studiegång, inte utformats samtidigt. Åtgärdsprogram utformas i skolans webbaserade dokumentationssystem medan dokumentet för den anpassade studiegången skrivs för hand. Vårdnadshavare har enbart tagit del av innehållet i elevens åtgärdsprogram då detta finns tillgängligt för vårdnadshavare genom skolans digitala plattform. Rektorn uppger att åtgärdsprogrammet ska vara det styrande dokumentet och att hon förstår att det blir otydligt när beskrivningen i åtgärdsprogrammet inte är överensstämmande med de anpassningar som eleverna faktiskt ges.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska eleven ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet bland annat innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller i form av anpassad studiegång (3 kap. 9 § skollagen).

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut om åtgärdsprogram för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till (3 kap. 11 § skollagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska

den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (3 kap. 12 § skollagen).

Att särskilt stöd för att nå målen ska ges är centralt i skollagstiftningen. Det är elevens behov av stöd som ska vara vägledande för besluten. För rektorn är därför varje beslut om en stödåtgärd något som måste föregås av noggranna pedagogiska överväganden, samtidigt som det också finns ekonomiska realiteter att beakta. Av den anledningen föreslår regeringen relativt detaljerade bestämmelser för den process som ska leda fram till beslut om särskilda stödåtgärder eller till ett beslut om att stöd inte ska sättas in. Processen kan beskrivas i fem steg: att uppmärksamma, utreda, dokumentera, åtgärda samt följa upp och utvärdera. Principerna ska vara vägledande genom hela systemet från förskoleklassen till och med avslutad gymnasieutbildning (prop. 2009/10:165 s. 290 f).

Beslut om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning (prop. 2009/10:165 s. 293).

I förarbetena till skollagen anges att i den specialpedagogiska yrkesrollen ligger att göra pedagogiska utredningar på såväl organisations-, grupp- som individnivå samt att upprätta och praktiskt arbeta med åtgärdsprogram i samverkan med andra aktörer. Specialpedagogen eller specialläraren kan bland annat bistå rektorn eller läraren i bedömningen av om en elevs behov av stöd kan tillgodoses genom stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller om det krävs särskilt stöd. Specialpedagogisk kompetens bör därför tillvaratas i utredningen av en elevs behov av särskilt stöd genom samråd med elevhälsan. Regeringen anser att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens (prop. 2013/14:160 s. 25).

Beslut av en rektor får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd i fråga om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen (28 kap. 16 § skollagen).

Vissa av förvaltningslagens bestämmelser är tillämpliga i ärenden enligt skollagen som avser myndighetsutövning mot någon enskild hos offentliga och enskilda huvudmän. Detta gäller bland annat 33 § förvaltningslagen om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till (29 kap. 10 § skollagen).

Enligt förarbetena gäller detta bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

En myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid. Myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske. En underrättelse ska dock alltid vara skriftlig om en part begär det (33 § förvaltningslagen).

Av förarbetena till förvaltningslagen framgår att kravet på att det är det fullständiga innehållet som ska redovisas innebär att det inte är tillräckligt att underrätta parten i sammandrag om innebörden av beslutet. Bestämmelsen innebär att parten ska underrättas om beslutet i sin helhet (prop. 2016/17:180 s. 323).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det vid Åvestadaskolan finns brister i utformningen av åtgärdsprogram och beslut om anpassad studiegång. Skolinspektionen bedömer vidare att samråd med elevhälsan brister vid utredning om elevers behov av särskilt stöd.

Anmälan till rektorn och utredning om behov av särskilt stöd

Av utredningen framgår att lärare anmäler till rektorn i de fall de bedömer att en elev kan vara i behov av särskilt stöd samt att rektorn ser till att anmälda elevers behov av särskilt stöd blir utrett. Av omständigheterna framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller lärares ansvar att anmäla till rektorn samt rektors påföljande ansvar att se till att anmälda elevers behov av särskilt stöd blir utrett.

Åtgärdsprogram för elever i särskild undervisningsgrupp

Av Skolinspektionens utredning framgår att beslutade åtgärdsprogram innehåller felaktiga uppgifter, bland annat med avseende på vilka ämnen som eleven ges undervisning i. Beslut om anpassningar av elevers studiegång i form av reduceringar av undervisningstiden i ämnen har dokumenterats på annat sätt än i elevers åtgärdsprogram och elever har fått beslut om förändringar i sin studiegång utan att detta framgår i åtgärdsprogram. Besluten om anpassad studiegång saknar vidare angivelse av i vilken omfattning avvikelser i studiegången i dessa ämnen har beslutats för eleverna.

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Vidare framgår av skollagen att särskilt stöd i form av anpassad studiegång innebär att avvikelser från timplanen samt ämnen och mål görs.

Att det av åtgärdsprogrammet inte framgår vilka ämnen som eleverna ges undervisning i samt omfattningen i tid innebär att elevernas behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses inte framgår av de beslutade åtgärdsprogrammen. Detta är en brist.

Vidare framgår av utredningen att det i vissa åtgärdsprogram saknas uppgift om när beslutade åtgärder ska följas upp och utvärderas. Av skollagen framgår att detta ska framgå av ett åtgärdsprogram. Att dessa uppgifter saknas i vissa åtgärdsprogram är en brist.

Beslut om anpassad studiegång

Vad gäller de elever som går i den särskilda undervisningsgruppen visar utredningen att specialpedagog i elevhälsan medverkar i utredningen av elevers behov av särskilt stöd fram till dess att eleverna placeras i den särskilda undervisningsgruppen. Därefter är det personalen i den särskilda undervisningsgruppen som utformar anpassningarna i studiegången som rektorn sedan fattar beslut om. Enligt specialpedagogen är varken denna eller övrig personal i elevhälsan involverade i beslutet om anpassad studiegång för dessa elever. Det är även personalen i den särskilda undervisningsgruppen som följer upp och utvärderar den anpassade studiegången för elever i gruppen. Utifrån uppföljningen och utvärderingen utformar personalen i den särskilda undervisningsgruppen nya anpassningar i dialog med elevernas vårdnadshavare. Därefter har rektorn, senast under vårterminen 2026, fattat ytterligare beslut om anpassad studiegång för eleverna.

Av skollagen och förarbeten framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd samt att åtgärderna i ett åtgärdsprogram ska följas upp och utvärderas. För beslut om anpassad studiegång framgår särskilt att sådana beslut ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Beslutet om anpassad studiegång ska därför inte omfatta fler ämnen eller större avvikelse än vad som är nödvändigt. Rektorn kan inte överlåta sin beslutanderätt om anpassad studiegång till någon annan och ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i grundskolan. Ett beslut om anpassad studiegång behöver fortlöpande följas upp och utvärderas för att skolan ska kunna säkerställa att insatsen inte är mer ingripande än vad som är nödvändigt utifrån elevens behov.

Av förarbeten till skollagen framgår att processen vid beslut om särskilt stöd består i att uppmärksamma, utreda, dokumentera, åtgärda samt följa upp och utvärdera åtgärderna. Viss ledning för att förstå denna process kan hämtas från kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. I dessa anges att utvärderingen syftar till att se över om de stödinsatser som satts in har gett effekt. Vissa elever har behov av särskilt stöd under en längre tid. Då finns det nästan alltid skäl för skolan att vid flera tillfällen ta ställning till stödbehovet och fatta nya beslut om åtgärdsprogram. Det är vanligt att resultatet från uppföljningen och utvärderingen av de insatta åtgärderna används som kompletterande utredningsunderlag inför det nya beslutet. Ofta finns det inte skäl att göra om hela utredningen från grunden om inte förhållandena för eleven har ändrats eller det har gått lång tid sedan en pedagogisk kartläggning genomfördes.¹

Beslut om särskilt stöd ska föregås av en utredning av elevens behov av särskilt stöd. Uppföljningen och utvärderingen av tidigare åtgärder kan utgöra ett utredningsunderlag. I förevarande fall har rektorn fattat nya beslut om anpassad studiegång utifrån vad som framkommit vid personalens uppföljning och utvärdering av elever anpassade studiegång. Skolinspektionen ifrågasätter inte att elever kan ha behov av särskilt stöd under en längre tid och att skolan av detta skäl fattar nya beslut om åtgärder. Det är även rimligt att utredning inför ett sådant beslut utgår från uppföljning och utvärdering av tidigare åtgärder och därmed inte behöver vara mer omfattande än vad som är nödvändigt.

Av skollagen framgår dock att samråd ska ske med elevhälsan vid utredning av en elevs behov av särskilt stöd, om det inte är uppenbart obehövligt. Att detta särskilt avser den specialpedagogiska kompetensen i elevhälsan framgår av förarbeten till skollagen. I förarbeten anges att det ligger i den specialpedagogiska yrkesrollen att göra pedagogiska utredningar samt att upprätta och praktiskt arbeta med åtgärdsprogram. Av förarbeten framgår vidare att lagstiftarens avsikt är att specialpedagog eller speciallärare ska kunna bistå rektorn och lärare i bedömningen av hur en elevs behov av stöd kan tillgodoses.

Visserligen framgår av utredningen att personal i den särskilda undervisningsgruppen ges viss specialpedagogisk handledning. Emellertid framgår att denna handledning är av generell karaktär och inte inriktad mot att utreda enskilda elevers behov av stöd. Skolinspektionen bedömer att detta därför inte kan anses utgöra samråd i skollagens mening vid en utredning om en elevs behov av särskilt stöd. Inte heller kan det anses vara uppenbart obehövligt att samråda med specialpedagogisk kompetens i

---

¹ Skolverket (2022). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*, s. 30.

elevhälsan inför beslut som innebär ingripande åtgärder såsom anpassad studiegång.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att samråd inte skett med elevhälsan vid utredning av elevers behov av särskilt stöd inför beslut om anpassad studiegång. Detta är en brist.

Innehållet i beslut

Som framhållits ovan innehåller flera granskade åtgärdsprogram bristfälliga uppgifter, bland annat med avseende på vilka ämnen som eleven ges undervisning i samt omfattningen i tid. Av utredningen framgår vidare att dokumentation kring beslutade åtgärder i form av anpassad studiegång skett på annat sätt än i det åtgärdsprogram som presenterats för elevens vårdnadshavare.

Beslut om anpassad studiegång är ett ingripande beslut för eleven. Av skollagen framgår att förvaltningslagens bestämmelser är tillämpliga vid beslut som avser myndighetsutövning mot enskild. Detta innebär, bland annat, att ett beslut om åtgärdsprogram som innebär anpassad studiegång ska innehålla vad som konkret har beslutats, samt en klagörande motivering. Av skollagen framgår vidare att ett beslut om åtgärdsprogram får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Att det av beslutade åtgärdsprogram inte framgår hur elevernas behov av särskilt stöd tillgodoses innebär vidare att vårdnadshavare inte har fått ta del av det fullständiga innehållet i besluten. Elevens vårdnadshavare behöver få del av det fullständiga innehållet i beslutet för att elevens vårdnadshavare ska kunna ta ställning till åtgärdsprogrammet och om det ska överklagas. Av förvaltningslagen och förarbeten framgår att den som är part ska underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet och att det inte är tillräckligt att underrätta parten i sammandrag om innebörden av beslutet. Att åtgärdsprogram innehållit otydliga uppgifter om vilka avvikelser från timplanen som har beslutats innebär en brist i förhållande till förvaltningslagens krav vid underrättelse om innehållet i beslut.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Avesta kommuns verksamhet vid Åvestadalskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Avesta kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Att undervisningen bedrivs av lärare med legitimation och behörighet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inför tillsynen inkommit med en förteckning över undervisande personal på skolan. Av förteckningen framgår, bland annat, att tre legitimerade lärare, vilka läsåret 2025/2026 undervisar i ämnena geografi och samhällskunskap saknar behörighet för dessa ämnen. En av lärarna undervisar utöver detta även i ämnet religionskunskap utan att vara behörig i ämnet. Vidare anges i förteckningen att två lärare, vilka bägge saknar lärarlegitimation, undervisar elever i ämnet hem- och konsumentkunskap.

Skolinspektionen har även tagit del av annonsering efter lärare till Åvestadalskolan inför läsåret 2025/2026. Av inkomna underlag framgår att huvudmannen i 13 fall har annonserat efter legitimerade och behöriga lärare under den aktuella perioden. Annonserna avser lärare i ett flertal olika ämnen. Ingen av de granskade annonserna som avser lärartjänster läsåret 2025/2026 avser lärare i något av ämnena geografi, religionskunskap eller samhällskunskap.

Rektorn uppger i intervju att skolan återkommande annonserar efter lärare, men att det nu var ett tag sedan de försökte rekrytera lärare med behörighet i de olika samhällsorienterande ämnena. Rektorn uppger att det saknas lärare på skolan med behörighet att undervisa i geografi, religionskunskap och samhällskunskap men att skolan inte har annonserat efter behöriga lärare i de ämnena till läsåret 2025/2026. Gällande de tre legitimerade lärarna så uppger rektorn att dessa bedrev undervisning i geografi och samhällskunskap, samt i fallet med en av lärarna även i religionskunskap, även det föregående läsåret, 2024/2025.

Två lärare, vilka bägge saknar lärarlegitimation, undervisar läsåret 2025/2026 elever i ämnet hem- och konsumentkunskap. Av inkomna annonser framgår att skolan annonserat efter en lärare med legitimation och behörighet att undervisa i hem- och konsumentkunskap. Rektorn uppger i intervju att skolan har två lärare som undervisar i hem- och konsumentkunskap därför att skolans eget behov uppgår till en och en halv heltidstjänst och skolan även därutöver anordnar undervisning i ämnet för elever från andra skolor. Rektorn uppger att samma lärare bedrev undervisningen i hem- och konsumentkunskap även det föregående läsåret, 2024/2025. På frågan varför skolan enbart annonserat efter en lärare, trots att undervisningstiden i ämnet uppgår till två tjänster, svarar rektorn att

om två behöriga hade sökt tjänsten så hade skolan i sådant fall kunnat anställa båda två.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning, som huvudregel, får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § skollagen eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (prop. 2009/10:165 s. 262, 269 och 649).

Av förarbetena till skollagen framgår vidare att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165 s. 653).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vid Åvestadalskolan när det gäller att undervisningen ska ges av legitimerade och behöriga lärare i ämnena geografi, hem- och konsumentkunskap, religionskunskap och samhällskunskap.

Utredningen visar att huvudmannen försökt rekrytera lärare i ett flertal olika ämnen till läsåret 2025/2026. Av utredningen framgår emellertid att det på skolan saknas lärare med behörighet att undervisa i de samhällsorienterande ämnena; geografi, religionskunskap och samhällskunskap för elever i årskurserna 7–9. Av utredningen framgår att tre lärare bedrev undervisning i samhällsorienterande ämnen läsåret 2024/2025 utan att vara behöriga i dessa ämnen. Trots detta framgår av utredningen att det inte gjorts några försök från skolans sida att till läsåret

2025/2026 rekrytera lärare med legitimation och behörighet att undervisa i de aktuella ämnena. I stället bedrivs undervisningen fortsatt av samma tre lärare som under föregående läsår.

Utredningen visar att det på skolan saknas lärare med legitimation och behörighet att undervisa i hem- och konsumentkunskap. Av utredningen framgår att skolan visserligen annonserat efter en behörig och legitimerad lärare till läsåret 2025/2026 men att undervisningstiden i ämnet uppgår till två lärartjänster.

Huvudregeln i skollagen innebär att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Av skollagen framgår att användande av lärare utan legitimation och utan rätt behörighet endast ska ske undantagsvis och under en begränsad tid, upp till högst ett år. Av förarbetena till skollagen framgår vidare att huvudmannen efter denna tid är skyldig att försöka finna lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som ska bedrivas. Härvid ingår att dels försöka rekrytera behöriga lärare, dels att vid tjänstefördelning av huvudmannens befintliga personal planera så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt får undervisning av lärare med behörighet för aktuella ämnen och årskurser.

I fallen med de tre legitimerade lärarna så har lärarna använts för undervisning i ämnen utan behörighet under längre tid än den begränsade period, upp till högst ett år, som skollagen medger för det fall det inte finns någon lärare med rätt utbildning att tillgå inom huvudmannens organisation. Trots att fristen överskridits så har huvudmannen inte gjort några försök att rekrytera legitimerade och behöriga lärare i dessa ämnen. I fallen med de bägge lärare som undervisar i hem- och konsumentkunskap utan att vara legitimerade så kan förutsättningarna att få tillämpa undantag från kraven på legitimation och behörighet endast anses vara uppfyllt för den ena av dessa eftersom huvudmannen endast gjort försök att rekrytera en lärare i ämnet till läsåret 2025/2026.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att Avesta kommun använt sig av lärare som är obehöriga eller vilka saknar legitimation vid Åvestadalskolan utan att förutsättningarna uppfyllts för att få tillämpa undantag från dessa krav. Detta är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen).

Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen (2 kap. 8 § och 4 kap. 7 § skollagen).

Avesta kommuns verksamhet vid Åvestadalskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisningen som huvudregel ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Utredningen visar att bristen är begränsade till att gälla undervisningen i ett mindre antal ämnen och den övriga undervisningen på skolan bedrivs av lärare som, antingen, är legitimerade och behöriga eller som undervisar med stöd av undantagsbestämmelsen i 2 kap. 18 § skollagen. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Avesta kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Anmälan och åtgärder vid kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Intervjuade lärare, personal i elevhälsan samt rektorn uppger alla samstämmigt att kränkningar mellan elever förekommer på skolan. Dessa kränkningar uppges kunna vara av såväl verbal som fysisk karaktär. Av inkommen plan för kränkande behandling framgår att det finns skriftliga rutiner på skolan för att anmäla, utreda och åtgärda när elever utsätts för kränkande behandling. Intervjuade lärare uppger samstämmigt att rutinerna för att anmäla kränkande behandling är väl kända samt att personal som får kännedom om att en elev upplever sig kränkt alltid upprättar anmälan genom kommunens digitala system. Genom systemet får ansvarig i huvudmannens organisation kännedom om alla anmälningar.

Huvudmannen har uppgett att 114 anmälningar gällande kränkande behandling inkommit till rektorn under en tolv månadersperiod. Rektorn uppger i intervju att anmälda händelser utreds i den omfattning omständigheterna kräver. Skolinspektionen har utifrån ett stickprov tagit del av dokumentationen kring ett par av dessa ärenden. I samtliga granskade fall har det startats en utredning för att utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och åtgärder har vidtagits för att kränkningarna ska upphöra.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan

krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav på anmälan och åtgärder vid kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Joakim Öberg

Beslutsfattare

Signerat av: Joakim Roeraade Öberg

X Niklas Lundström

Föredragande

Signerat av: Niklas Lundström